

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

3 Quale peccatum sit detractio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

standi, (in quo signo consistit honor) idque idem, quia hoc excellentiæ est debitum. Hinc fit ut honor sit excellentius quid, quam fama: nam includit famam, seu opinionem excellentiæ, & præterea eius testificationem & manifestationem. Vnde merito Aristoteles lib. 4. Ethic. cap. 3. docet, *honorem esse maximum inter bona externa; cuius signum est, quia, ut ipse ait, Principatus & divitiæ, propter honorem sunt optabilia. sed de his plura infra cap. 36. Dub. 1. & 2.*

DVBITATIO II.

Quid sit detractio.

D. Thom. quæst. 37. art. 1.

6 **R**espondeo, est aliena fama occulta & iniusta demigratio seu violatio. Ita ab omnibus passim DD. definitur solet. Vbi adverte, duo requiri ad detractioem. Primò, ut aliquid dicatur, vel eo modo dicatur, ut alicuius famam & existimationem, quam possidet in animo alterius, & extinguere aut minuere valeat. Secundò, ut fiat occultè, saltem iuxta intentionem dicentis: si enim quis in præsentia alterius, famam detrahere intendat, iam non erit simplex detractio, sed *contumelia*, quæ dicitur vel aliis signis in coram violat alterius honorem: ut patet ex D. Thoma q. 72. art. 1. Vnde dupliciter differt detractio à contumelia. Primò, quòd detractio directè lædat famam; contumelia autem honorem. Secundò, quòd detractio fiat occultè, seu in absentia, sicut furtum; iuxta illud Ecclesiastæ 10. *Si mordeat serpens in silentio, nihil eo minus habet, qui occultè detrahit*: contumelia autem potissimum fit in coram. sicut enim honor non exhibetur nisi præsentibus, vel absentibus tanquam præsentibus; (desiderat enim is qui honorat, ut honorato innotescat & opinio, quam de illius excellentia habet, & testimonium, quod exhibet) ita contumelia non fit nisi præsentibus, vel absentibus tanquam præsentibus. Vnde patet, detractioem ceteris paribus esse minus peccatum, quam contumeliam; tum quia minus bonum aufert; tum quia est minus contra alterius voluntatem. nam occultè & altero nesciente aufert famam, sicut fur pecunias; quod est signum, ipsum reuereri eum cui nocet. sed contumelia, quasi vi illata, honorem aufert scienti & actu renitenti, sicut raptor pecunias.

8 Notandum est, Detractionem fieri octo modis, ut colligitur ex D. Thoma: quatuor directè, & quatuor indirectè. Directè Primò, imponendo crimen falsum. Secundò, amplificando crimen verum. Tertio, pandendo crimen occultum. Quarto, sinistrè interpretando alterius factum: qui quartus modus, quatenus in animo alterius per tuam interpretationem lædis bonam opinionem quam ipse de proximo conceperat, vel ingeneras pravam; pertinet ad detractioem: ut verò in animo tuo sic iudicando temerè, proximo iniuriam facis; ad temerariū iudicium. Indirectè Primò, negando rectè facta, vel dotes alterius. Secundò, ea extenuando. Tertio, tacendo bona alterius eo loco & tempore, quo tuum silentium alij interpretabuntur tacitam vituperationem. Quarto, simulatè vel frigide laudando: ut quando quis simulat se velle laudare aliquem, & tamen nihil affert laude dignum. Nam ut Phaurinus apud Gellium lib. 19. Noctium Attic. cap. 3. ait, *Peius est frigide laudare, quam aperte reprehendere.*

DVBITATIO III.

Quale peccatum sit detractio.

D. Thom. art. 2. & 3.

Notandum est, Non esse detractionem, si quis servato ordine correptionis fraternæ, patefaciat testibus vel Superiori crimen fratris ut emendetur; quia non est iniusta famæ læsio. Nam pro bonis superioris ordinis, licitè exponuntur bona inferiora; ut pecunia pro vita corporali, & fama pro salute spiritali. Ut autem sit detractio, requiritur ut iniuste fama lædatur, quod dupliciter fieri potest. Primò, directè intentione. Secundò, indirectè.

Nunc, Dico Primò, Si directè intendas famam alterius lædere, erit formalis detractio; ex genere suo peccatum mortiferum, gravius quidem furto, (quia lædit proximum in bono, quod pecunia est præstantius) sed leuius homicidio (quia illud bonum est minus præstans quam vita,) & leuius adulterio; quia adulterium triplicem malitiam continet: nempe contra bonum prolis, contra sanctitatem matrimonij, & contra ius coniugis, ut supra ostensum est.

Dixi, *ex genere suo*, quia ratione exiguitatis materiam, in qua quis intendit famam alterius lædere, potest esse veniale; ut si de industria aliquam parvam imperfectionem alterius narres.

Similiter, ratione materiam vel circumstantiarum fieri potest, ut aliquod furtum sit gravius aliqua detractioe, & aliqua detractio adulterio: infamare enim graviter aliquem Ordinem Religiosum, vel Prælaturam Ecclesiasticam, peius est peccato adulterij. Inter omnes detractioes ea est pessima, quæ fit per libellos famosos; tum quia ad plurimos permanat; tum quia ægerime potest aboleri, cum auctor nequeat prehendi. Vnde morte puniuntur & qui libellum famosum sparserint, & qui inuentum vulgauerint; ut patet L. vnica, C. de famosis libellis.

Dico Secundò, Quòd si non intendas lædere famam, sed ex quadam loquacitate narres peccata vel defectus alterius, est detractio materialis; quia læsio alterius non est directè volita: est tamen peccatum mortiferum, si id, quod narratur, graviter proximi famam lædat. Ratio est; quia etiam expressè non intendas lædere, tamen intendis implicite, dum vis illud vnde per se læsio sequitur.

Dico Tertio, Si id quod narratur, parum lædat, erit veniale. hinc fit Primò, ut narrare defectus veniales proximorum, non sit nisi veniale: ut docet D. Anton. p. 2. tit. 8. c. 4. & Silu. v. Detractio, n. 2.

Ratio est, quia cum nemo ferè ab his sit liber, non notabiliter lædunt famam; nisi forte conditio personæ talis esset, ut in ea huiusmodi defectus censeantur magni momenti; ut si quis diceret de viro gravi & religioso, esse mendacem, id est, crebrò mentiri: nam dicere illum semel vel bis mentitum, non esset mortale; quia non ideò amitteret famam. Secundò, ob eandem causam ordinariè non est peccatum mortiferum, reuelare defectus naturales; (nisi inde aliquod notabile damnū sequatur) siue illi defectus sint animi; ut si dicas quempiam esse ignarum, parvi iudicij, parvi ingenij: siue corporis; ut esse cæcum, gibbosum, &c. Idem locum habet in defectibus natalium, ut si quis dicat esse filium Clerici, natum ex adulterio, & similia: ut defectus docet

10
Est peccatum mortiferum.

11

Libelli famosi.

12

13
Defectus veniales narrare.

14

Defectus naturales.

Natalium defectus.

docet

Detractio.

7
Differt à contumelia.8
Fit octo modis.

15 docet Pet. Nauar. lib. 2. c. 4. num. 307. & insinuat Nauarr. c. 18. n. 24. nisi forte propterea putaretur valde in animo eorum, quibus dicitur, contem-
 16 nendus. Ratio est; quia ob hæc non censetur quis infamis. Si tamen in faciem hæc & similia, præ-
 fertim viro honorato, dicantur conuictiandi causa, erit peccatum mortale; quia censetur notabilis contumelia; secus si vilis sit conditio; nisi forte grauem mærorem inde putetur concepturus. Ter-
 17 tiò, Quando ratione conditionis personæ, peccata, etiam mortifera, non censentur notabiliter læ-
 dere famam; non est peccatum mortale, horum reuelatio: vt si quis dicat, militem commisisse duellum, habere concubinam, decessisse puellam: vel, adolecentem esse prodigum, deditum amori-
 18 bus. Quarto, Idem dicendum, si generalibus nomi-
 minibus peccatorum mortalium aliquem infames; vt si dicas, esse superbium, auarum, iracundum; vt docet Siluester Detractio n. 2. ex D. Anton. supra. Ratio est, quia hæc nomina ordinariè non ita accipiuntur, vt sonent peccata mortalia; sed vt naturalem inclinationem, vel veniales defectus denotent. Fieri tamen potest, vt ratione dignitatis personæ, de qua dicuntur, vel quia putantur accipienda pro grauib; vitijs, sit in his peccatum mortiferum. vide Nauarr. cap. 18. n. 24.

Generalia
victorum
nomina.

DUBITATIO IV.

Utrum auditor detractoris peccet mortaliter.

D. Thom. art. 4.

19 **R**espondeo & Dico Primò, Qui ita audit vt inducat vel excitet ad detrahendum, non minus peccat quam ipse detractor, sed potius magis: similiter qui detrahentem verbis vel gestibus animat ad prosequendù. Ita D. Thom. a. 4. & alij. Quòd magis peccet, probatur; quia non solum ipse in se peccat affectu detractionis, sicut detractor, sed etiam alteri est causa detrahendi. detractor enim solum est auctor sui peccati, ille verò & sui & alterius: vnde tenetur ad restitutionem, nisi detractor ipse restituat. In hoc casu locum habet quod ait Bernardus lib. 2. de confid. sub fine: *Detrahere vel detrahentem audire, vtrum horum detestabilius sit, non facile dixerim.*

20 **D**ico Secundo, Qui audiendo detractorem, lætatur, nõ tamen inducit nec animat ad continuandum, peccat mortifere contra charitatem (vt qui alieno malo lætetur) & etiam contra iustitiam, quatenus gaudet eo opere, quo alteri iniuste damnum datur: non tamen tenetur ad restitutionem, quia non est causa damni.

Dices, Tenebatur impedire, & non impediuit: ergo est causa. Respondeo, Non tenebatur obligatione iustitiæ, sed solum charitatis. vnde saltem non est causa per iniuriam.

21 **A**duerte tamen, Si quis solum delectetur eloquentia detractoris, vel curiosa cognitione factorum proximi; non tamen desideret, vt ille detrahat; non esse peccatum mortale: sed tunc solum, quando vel delectatur damno proximi, (quod non potest prouenire nisi ex aliquo odio) vel ita delectatur eloquentia vel curiosa cognitione, vt placeat ei quòd alter detrahat. Nam vt Apostolus ad Rom. 1. ait: *Qui talia agunt, digni sunt morte,*

Ex curio-
sitate au-
diens.

non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus.

Dico Tertio, Qui nec inducit, nec lætatur, tamen audit, nec resilit, cum possit, aliquando peccat venialiter, aliquando mortifere. Mortifere peccat, si infamia sit grauis, & facile possit eam impedire, nec putet eam alia ratione auertendam; vel breui recuperandam. Ratio est; quia charitas obligat, vt graue damnum proximi, quod ipse iniurus patitur, impediamus; si commode possumus. Vnde si sit Superior, qui ex officio tenebatur impedire proximi infamiam, obligabitur ad restitutionem, in defectum inferioris. Venialiter peccat Primò, si detractio est leuis. Secundò, si est quidem de re graui, tamen solum sit apud vnum, vel vt summum duos, qui rem omnino silebunt, tunc enim nõ censetur notabilis infamia, ita Caiet. 2. 2. q. 73. a. 2. dub. 1. Cordub. q. 2. conclus. 5. Pet. Nau. lib. 2. cap. 4. nu. 334. sed hæc sententia non est ita vniuersè amplectenda, vt infra dub. 11. dicitur. Tertio, si nimia verecundia vel animi pusillitate non audeat resistere. ratio est; quia tunc valde difficile est efficaciter impedire: vnde tunc non tenetur, saltem sub peccato mortali, nisi forte infamia esset valde atrox, vel graua incommoda putaretur paritura. tunc enim deberet sibi vim facere, excusata verecundia, & modestè contradicere. Quarto, Si putet detractorem sponte reuocaturum vel emendaturum quod dixit, idque breuè & efficaciter: quod vt faciat, adhibenda correptio fraterna, si opus sit. Quintò, Si putet auditores non credere. Nullo autem modo peccas, si vel non putes profuturam tuam monitionem, vel metuas aliquod magnum damnum; vt contumelias, verbera, vel si rationabilis verecundia obster; vt si sis famulus, vel nullius auctoritatis. debes tamen tunc, si commode possis, vel discedere, vel faciem tristiorè ostendere, vel sermonem aliò diuertere: nam hac ratione impeditur, vel saltem minuitur detractoris sermo; iuxta illud Prouerb. 25. *Ventus aquilo dissipat pluuia, & facies tristis linguas detrahentium.* vide Chrylost. Hom. 3. ad populum, à medio vsque ad finem: Bernard. Sermon. 24. in Cantica, & Sermon. de triplici custodia, manus, linguæ, cordis.

21
Non res-
sistens.

22
Quando
sit venia-
li.

23

DUBITATIO V.

Utrum audita, vel alia quelibet referens absque a seueratione & dubitanter, peccet mortaliter, & teneatur restituere.

24 **R**espond. & Dico Primò, Non esse peccatum mortiferum si ita referat, vt ei probabile non sit vilam inde infamiam orituram, eò quòd alij non sint credituri. Ita Scotus d. 15. q. 4. Nau. c. 18. n. 50. & multi alij D. D. Ratio est; quia tunc non est probabile periculum damni proximo.

Notandum tamen, Si crimen esset valde graue, vt hæresis, proditio, præpostera libido; & verisimile esset, ex narratione auditoribus malam suspensionem suborituram, posse esse peccatum mortiferum; quia talis suspicio videtur esse magnum malum, respectu honestæ personæ.

Dico Secundo, Si quis audita referat coram iis, quos probabile est ex sua leuitate credituros; etiam si ex lenitate ipsi sufficientem occasionem ad id minimè dederit, peccat mortifere contra charitatem, non tamen

24

25
Si ex leni-
tate puten-
tur credi-
turi.

L